

cnme
Maastricht en regio

Natuurlijk groen,
samen doen!

JAARVERSLAG 2019

INHOUD

04 / Voorwoord

Directie en Bestuur CNME

06 / Natuurspeelplaatsen

Interview: Metske Straus en Nelle Driessen

12 / Global Goals

Interview: Nathalie Ummels en John Steijns

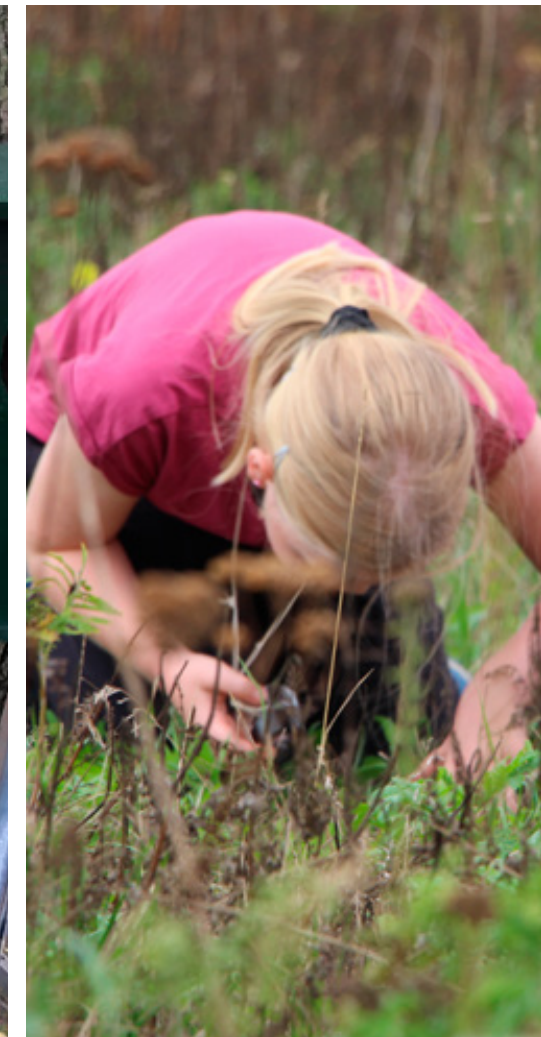
18 / Wandelgebieden

Interview: Peter Rongen en Edo Lemmens

24 / Natuurgluren

Het interactieve project in het Tapijngebied

26 / CNME in cijfers

Financieel overzicht 2019

VOORWOORD

Het jaar 2019 was voor CNME een overgangsjaar naar nieuwe mensen en daarmee nieuwe impulsen en denkwijzen.

Toen ik in september instapte, heb ik erop ingezet om een aantal pareltjes, die ik al snel ontdekte, tot volle bloei te laten komen. Dat zijn onder meer zaken waar we in dit jaarverslag aandacht aan zullen besteden.

Zo verzorgt CNME al 25 jaar het ecologisch beheer in Maastricht, met als meest bekende gebieden de Hoge en Lage Fronten. De kwaliteit van deze natuur is aantoonbaar verbeterd; iets waar op het moment van schrijven van dit voorwoord (een tijd waarin de wereld in de ban is van het corona-virus), steeds meer bewoners van de stad van genieten.

Maar 2019 was ook het jaar, waarin het vergroenen van de speel- en schoolpleinen een grote vlucht nam. En samen met diverse andere partijen heeft CNME werk gemaakt van de SDG's, de Sustainable Development Goals; een bijzondere dag was 25 september 2019, toen we op één ochtend meer dan 700 schoolkinderen daarover mochten lesgeven.

Vanuit mijn achtergrond heb ik de laatste maanden van het jaar geprobeerd om het CNME als organisatie ook wat zakelijker te laten denken. Ons werk is echt de moeite waard, en zeker ook interessant voor andere bedrijven, organisaties en gemeenten. Dat spoor willen we zeker gaan verkennen.

We hebben er vervolgens samen voor gezorgd dat CNME in 2019 een mooie omzetgroei heeft gehaald. Zoals aangegeven, schrijf ik dit voorwoord echter op een moment dat de wereld in de greep is van het corona-virus. Onzekere tijden voor iedereen en ook voor CNME.

Ik hoop natuurlijk van harte dat ik eind van het jaar kan melden dat CNME haar doelen en ambities nog steeds onverminderd na kan streven. En dat we, samen met onze partners, door hebben kunnen gaan om Maastricht en de regio verder te vergroenen en verduurzamen.

Want natuurlijk groen, dat moeten we samen blijven doen!

Anouk Viegen
Directeur

Jan Eyck
Voorzitter

INTERVIEW

"De rucola groeit gewoon uit de muur"

Natuurspeelplaatsen

"Als MIK zien we graag dat de kinderen meer en gevarieerder bewegen dan op de vroegere, 'versteende' speelplek."

Metske Straus

Natuurspeelplaatsen enorme meerwaarde voor MIK Kinderopvang

We treffen Metske Straus van MIK Kinderopvang op de natuurspeelplaats van de Montessori school in de binnenstad van Maastricht. De school is op een steenworp afstand van het CNME-kantoor. Het was voor Nelle Driessen van CNME dan ook een korte wandeling. Een wandeling die ze in 2019 vaak heeft gemaakt bij de aanleg van de groene buitenomgeving van Kinderdagverblijf Plons.

Metske en Nelle zijn beiden zichtbaar enthousiast, als het over het resultaat van dit project gaat. Toch ging het niet allemaal vanzelf. "Nee, zeker niet", verzekert Metske. "De organisatie enthousiast krijgen was niet zo lastig. Het was daarbij handig, dat de naastgelegen speelplaats van de basisschool al vergroend was door CNME. Maar bij dergelijke projecten komt een aantal interne processen om de hoek kijken. Bovendien kunnen we niet terugvallen op subsidies en moet MIK het uit eigen middelen realiseren. Maar we hebben er geen seconde spijt van. Op vele vlakken heeft de speelplaats al haar meerwaarde bewezen. Daarnaast was het project een succesvolle pilot voor MIK. Want inmiddels hebben al meer locaties hun speelplaats vergroend."

MIK en CNME waren voor de realisatie van de groene speelplaats overigens geen onbekenden van elkaar. De samenwerking was er al op meerdere gebieden, van educatief (het 'teach

the teacher' project, waarbij alle medewerkers van MIK kennis over de natuur werd bij gebracht) tot praktisch (activiteiten bij de Natuurtuinen Jekerdal). En bij de Natuurtuinen vond ook het scholingsproject 'MIK goes outdoor' plaats.

Terug naar de meerwaarde van de groene speelplaats. Het kost Metske geen enkele moeite om een kleine waslijst aan voordelen op te sommen: "De bomen geven voldoende schaduw, waardoor we geen schaduwdoeken meer nodig hebben. Bovendien wordt het op zomerse dagen sowieso minder warm in een groene dan in een grijze omgeving. En op natte dagen is het vele groen ook beter voor de verwerking van het water. Als MIK zien we graag dat de kinderen meer en gevarieerder bewegen dan op de vroegere, 'versteende' speelplek. Ze spelen tussen het zand en de boomschors, zijn bezig met de hoogteverschillen en klimmen volop."

"Het plein kent niet alleen
speelfuncties, zoals bewegen
en bouwen, maar ook de
zintuigen worden geprikkeld."

Nelle Driessen

En ja, dan valt er wel eens eentje of wordt-ie vies. Helemaal niet erg, integendeel! Ook de jongste kinderen laten we hier de boel ontdekken in hun eigen babytuintje. Ze zitten echt niet de hele dag in hun wipstoeltje. En educatief kunnen we, in het kader van de voor- en vroegschoolse educatie, ook van alles met deze groene omgeving." Nelle vult de genoemde voordelen moeiteloos aan, terwijl ze ondertussen sommige planten terug knipt: "Het plein kent niet alleen speelfuncties, zoals bewegen en bouwen, maar ook de zintuigen worden geprikkeld. Kinderen doen al vanaf heel jong, zes weken, dagelijks een natuurervaring op. Dat is een genot voor een kindcentrum en leerzaam voor de kinderen."

De verschillende vormen, groottes en kleuren van planten en bloemen bieden tal van educatieve mogelijkheden. En ze leren hoe planten aanvoelen en hoe ze ruiken. Hier staat bijvoorbeeld salie, dat een opvallende geur afgeeft. Ook leren de kinderen al op jonge leeftijd mee zorg te dragen voor de natuur. Ze geven water in droge tijden en leggen afgevallen bladeren in de borders en doen daar weer allerlei ervaringen mee op. Bovendien is het toch een prachtig gezicht! De oude vestingmuur van de stad loopt hier langs het plein. Je ziet daar onder meer havikskruid en helmkruid. En zelfs de rucola groeit gewoon uit de muur."

Onderzoek over groene schoolpleinen

Er komt in Nederland steeds meer aandacht voor groene schoolpleinen. CNME Maastricht en regio biedt ontwerp, aanleg en onderhoud van groene schoolpleinen aan. Deze schoolpleinen hebben natuurlijke elementen, zoals speelbosjes, grasveld, eetbaar groen, zand en water, waar grijze schoolpleinen voornamelijk uit tegels en speeltoestellen bestaan. Uit onderzoek blijkt dat kinderen anders en veelzijdiger spelen op groene schoolpleinen dan op grijze. Balspelen kunnen gewoon behouden blijven, maar op een groen schoolplein is er meer variatie mogelijk. Groene schoolpleinen blijken verder een positief effect te hebben op de sociaal-emotionele ontwikkeling bij kinderen en ook de concentratie in de klas is beter

na het spelen op een groen schoolplein dan na het spelen op een grijs schoolplein. Kinderen worden natuurlijk vaker op een groen schoolplein, maar dit vinden ouders meestal geen enkel probleem. Leerkrachten waren nog wel eens sceptisch, maar door goede voorlichting zien ook zij steeds meer de educatieve mogelijkheden. De kosten voor de aanleg en het onderhoud van een groen schoolplein zijn wel hoger dan bij een grijs schoolplein, maar tegenwoordig is dit vaak nog de enige drempel die genomen moet worden. Want geconcludeerd kan worden, dat bijna alle leerlingen, ouders en ook steeds meer leerkrachten tegenwoordig de meerwaarde van groene speelpleinen zien.

Weelde

IJSJES
lekker biologisch

INTERVIEW

"Iedereen kan
zijn steentje
bijdragen aan een
betere wereld"

Global Goals

"Bij de scholenkoepels
zijn duurzaamheids-
trajecten opgestart."

John Steijns

Streven naar Global Goals brengt mensen en instanties bij elkaar

"Het roer om en iets goeds doen voor de wereld!" Dat was de gedachte bij Nathalie Ummels, toen ze terugkwam van een half jaar rondtrekken door de natuur in de Verenigde Staten. Haar baan bij de Universiteit Maastricht zei ze vaarwel. Ze vond haar passie uiteindelijk in haar huidige rol als coördinator van Mondiaal Maastricht.

Met het CNME aan haar zijde heeft ze de afgelopen tijd grote stappen gezet als het gaat om het realiseren van de SDG's (Sustainable Development Goals of Duurzame Ontwikkelingsdoelen van de VN), veelal ook bekend als Global Goals, op Maastrichtse schaal.

"Soms komen de dingen precies op het juiste moment op je pad," vertelt Nathalie. "Zo was dat zeker met deze kans bij Mondiaal Maastricht. Sinds 2018 voel ik me als een vis in het water en heb ik ook de pijlers van deze organisatie stevig neer kunnen zetten. Mondiaal Maastricht was op een gegeven moment een verzameling voor alles, dat te maken had met armoede, ontwikkelingssamenwerking en milieu. De laatste tijd heb ik dat met name toegespitst op de Global Goals, zoals deze wereldwijd bekend zijn. De insteek van Mondiaal Maastricht is om die doelstellingen te vertalen naar lokaal niveau, waarbij we ons met name richten op duurzame

ontwikkeling, klimaat en bewustwording van het wereldburgerschap. En het CNME is op dat gebied een geweldige partner. Bij veel zaken trekken we samen op."

John Steijns van CNME valt Nathalie bij: "Helemaal waar! De afgelopen jaren is de relatie tussen CNME en Mondiaal Maastricht alleen maar sterker geworden. We ondersteunen samen de gemeente bij de realisering van de Global Goals. Dit heeft onder meer geresulteerd in een zeer geslaagde 'Act for Global Goals Day' op 25 september 2019, met een conferentie in het stadhuis, lessen over duurzaamheid voor meer dan 700 kinderen op basisscholen door vrijwilligers van het CNME en een GlobalGoals markt op de woensdagmarkt. Maar, minstens zo belangrijk, we leggen verbindingen tussen de diverse organisaties en instituten in de regio die zich op een of andere manier bezig houden met Global Goals of daaraan gerelateerde doelstellingen."

"De samenwerking tussen CNME en Mondiaal Maastricht voelt echt als een dreamteam!"

Nathalie Ummels

We brengen veel mensen en instanties bij elkaar," zo vat Nathalie de samenwerking nog eens samen. "Momenteel ligt de focus op de oprichting van een lokaal onderwijsplatform rondom de Global Goals. CNME heeft daarin echt haar positie geclaimd, in de goede zin van het woord." John knikt instemmend: "Bij de twee grote scholenkoepels in de stad verzorgen we niet alleen lessen, maar

zijn ook trajecten opgestart om het onderwijs en de bedrijfsvoering zelf te verduurzamen." Het mag duidelijk zijn. CNME en Mondiaal Maastricht zetten samen mooie stappen. Nathalie besluit met een mooie, welgemeende metafoor: "De samenwerking tussen CNME en Mondiaal Maastricht voelt echt als een dreamteam!"

Maastricht for Global Goals

Op 25 september 2019 werd de eerste Act for Global Goals Day gehouden met o.a. lessen over duurzaamheid voor meer dan 700 leerlingen. Kijk voor een terugblik op www.actforglobalgoals.nl. De tweede Act for Global Goals Day zal vanwege de maatregelen rondom het corona-virus in 2020 in een andere vorm plaatsvinden. Het programma zal tijdig gecommuniceerd worden via de website en andere kanalen.

A photograph of two men standing in a field of tall green grass next to a river. The man on the left is wearing a dark blue polo shirt and grey shorts, holding a map. The man on the right is wearing a red t-shirt and blue shorts, pointing towards the background. In the background, there is a large, dark brick wall and a dense line of green trees.

INTERVIEW

"De Maastrichtenaar
hoeft de stad niet uit
voor een mooie natuur-
wandeling"

Wandelgebieden

"De Hoge Fronten en de Lage Fronten, twee waardevolle natuurgebieden, zijn op deze manier één geheel geworden..."

Peter Rongen

Gemeente Maastricht en CNME creëren steeds meer wandelgebieden binnen de stadsgrenzen

Beiden kijken ze vanaf een wandelbruggetje trots uit over de nieuw, aangelegde verbinding tussen de natuurgebieden Hoge en Lage Fronten. Peter Rongen is projectleider stedelijke ontwikkeling bij de gemeente Maastricht, en Edo Lemmens is landschapsadviseur bij diezelfde gemeente. "Door deze verbinding is er een nieuwe, aaneengesloten wandelroute door de natuur van twee kilometer ontstaan," zo licht Peter de waarde van de nieuwe verbinding toe.

"De Hoge Fronten en de Lage Fronten, twee waardevolle natuurgebieden, zijn op deze manier één geheel geworden met de tot 'van Lambèr tot Lumière' omgedoopte wandelroute als positief resultaat; oftewel, van de Lambertuskerk tot aan Filmhuis Lumière."

"Maar het is niet alleen een mooie route," vult Edo aan. "De verbinding is ook bedoeld als een veilige oversteek voor de twee populaties muurhagedissen tussen de twee gebieden." De muurhagedis staat bijna symbool voor de natuur in Maastricht en is bij zonnig weer vaak te 'spotten' op de oude vestingmuren in de Hoge en Lage Fronten. Maar de natuur in Maastricht behelst natuurlijk meer dan deze twee gebieden. "Er is veel natuurschoon binnen de stadsgrenzen," verzekert Edo. "De Maastrichtenaar hoeft de stad niet uit voor een mooie natuurwandeling. Samen met CNME en andere partijen proberen we als gemeente te

letten op de natuurwaardes. We creëren daarom omgevingen, waarin muurhagedissen, insecten, vleermuizen en diverse planten en bloemen goed gedijen. Het resultaat is gelukkig voor iedere natuurliefhebber 'live' te aanschouwen."

Peter probeert vanuit zijn rol meer te letten op de balans tussen natuur, recreatie, de oude vestingwerken en herbestemming van voormalige industriegebouwen: "Sommige gebouwen laten we, mede vanuit historisch perspectief, bewust staan en dan proberen we er nieuwe functies aan te geven. Maar in zo'n druk bevolkt gebied als Maastricht is het soms ook nodig om een mix te creëren tussen wonen, werken, natuur en evenementen. In 2019 heeft onder meer festival Bruis plaats gevonden op het terrein naast de gashouder. Dat terrein zit kort op de natuurwaarden in de Lage Fronten en het vinden van de juiste balans is daarbij een uitdaging."

"Je ziet hier veel mensen lekker door de natuur struinen. Even weg uit de drukte van de stad, middenin de stad."

Edo Lemmens

De voormalige afrit van de Noorderbrug, 'de krul', wordt eveneens geschikt gemaakt als uitkijkpunt en voor kleinschalige evenementen. Ook mooi: we hebben de vroegere grachten deels weer zichtbaar gemaakt om de wandelaar te laten zien, hoe het gebied er vroeger uit zag in de tijd dat de stad een vestingstad was. Tegelijkertijd brengen we elementen aan om mensen makkelijker te laten genieten van de natuur. Zo zijn een aantal metalen vlonders over het water geplaatst en hebben we de wandelaar door middel van het plaatsen van gaas beschermd tegen een zwanenpaar dat geen wandelaars op het pad duldde. Dat gebeurt allemaal in goede samenspraak tussen gemeente, Maastricht, CNME en de stichtingen Maastricht Vestingstad en Menno van Coehoorn. En we willen ook nog het voormalige spoorwegemplacement vrij maken en laten zien. Maar dat is iets voor de toekomst."

Ondertussen beklimt Edo de tijdelijke trap, waarmee je de Hoge Fronten binnen wandelt: "Je ziet hier veel mensen lekker door de natuur struinen. Even weg uit de drukte van de stad, middenin de stad. Dat klinkt als een utopie, maar we hebben samen laten zien, dat het te realiseren is. Daar mogen we trots op zijn!"

Natuurgluren

Het interactieve project Natuurgluren laat bezoekers via QR-bordjes, livestreamcamera's en boombeelden het stadsgroen in het Tapijngebied van Maastricht zien. Na de oplevering medio april zijn we vooral bezig geweest met het grote restpunt: het draaiend krijgen van de livestreams;

dat is – met veel inspanningen van veel mensen – gelukt met mooie beelden van broedende pimpel- en koolmezen als resultaat. Verder zijn het ijsvogel- wiel en een aantal nestkasten, al dan niet met camera, geplaatst en is de website ook Engelstalig gemaakt.

Communicatie is vooral via Facebook (circa 1000 volgers) verlopen en zijn er ook enkele tv-optredens geweest.

Voor meer informatie: www.natuurgluren.nl

Plaatsen bosuilenkast

Techniek voor camera's toepassen

Knobbelzwanen met jongen

Koolmezen via livestreamcamera

QR-bordjes

Bevers

Marter

CNME in cijfers

Financiën

CNME heeft in 2019 een geconsolideerde omzet van afgerond 1,6 miljoen euro gerealiseerd. Het jaar is afgesloten met een verlies van € 20.000. Het reservebedrag van de stichting bedraagt € 169.000,- en zit vooral in materiële vaste activa.

Personeel en projecten

CNME had in 2019 een gemiddelde bezetting van 19 fte, verdeeld over 24 medewerkers. Daarnaast is er nog ingeleend voor ongeveer 1 fte.

Er werden 28 projecten uitgevoerd in het kader van Natuur- en Duurzaamheidseducatie voor de

Gemeente Maastricht (€ 526.000,-). Daarnaast zijn er meer dan 100, meestal kleinere projecten vanuit diverse opdrachtgevers uitgevoerd.

Met het ecologisch beheer (inclusief schapen-begrazing) was een bedrag van ongeveer € 400.000,- gemoeid; een groei ten opzichte van 2018 (€ 307.000,-). Dit komt mede doordat een aantal incidentele werkzaamheden in 2019 voor het eerst onder het beheerprogramma vallen.

Personele- en projectkosten vormen samen 86,5% van de kosten. Huisvesting, afschrijvingen en overige exploitatiekosten bedragen 13,5% van de kosten.

CNME Natuurtuinen Jekerdal

CNME Natuurtuinen Jekerdal dient als voorbeeldplek voor natuurlijk tuinieren, recreatie, educatie en waar men in het groen kan vergaderen en bijeenkomen. CNME verhuurt daartoe een deel van de accommodatie zowel incidenteel als terugkerend. In totaal hebben meer dan 7000 bezoekers Natuurtuinen Jekerdal bezocht, waarvan 3900 door incidentele verhuur, 750 door terugkerende verhuur en 900 door opleidingen, cursussen en schoollessen. De Kindernatuurclub in de Natuurtuinen zorgde voor in totaal 300 bezoeken en 1280 bezoekers kwamen gedurende de openingstijden.

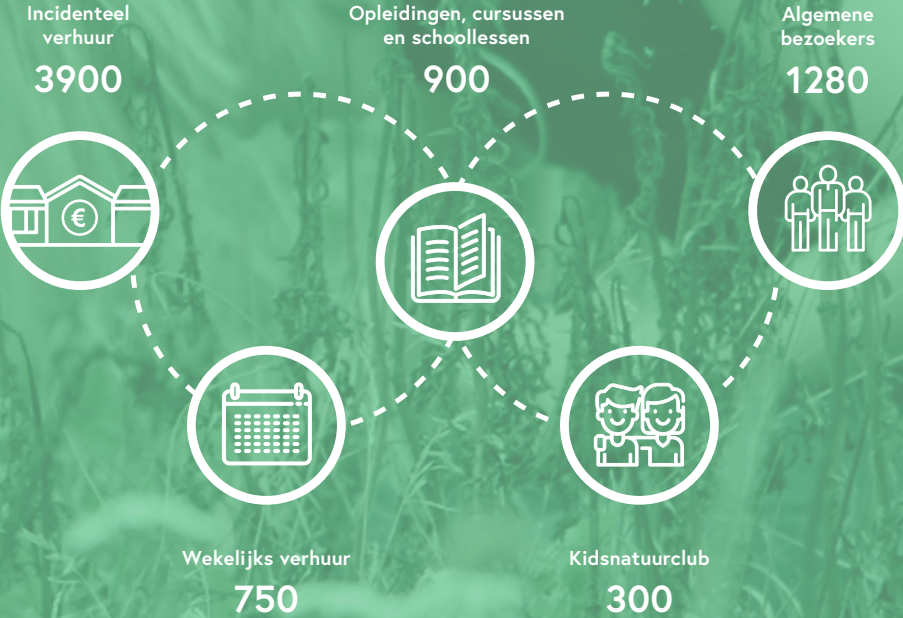
Projecten op scholen

Met het project 'Bewustwording Luchtkwaliteit' zijn 243 leerlingen van 11 klassen bereikt, verdeeld over 11 lessenseries van 3 luchtlessen. Er zijn in het kader van dit project in totaal 61 luchtonderzoeken gedaan door leerlingen. Daarnaast zijn er zo'n tien lessen (veldlessen, gastlessen, excursies) verzorgd, gericht op NDE.

Verdeling Financiën in 2019

Bezoekers Natuurtuinen in aantallen

Bedragen zijn samengevoegd en afgerond in verband met de leesbaarheid. Het financiële jaarverslag van CNME is te vinden op onze website. Personele kosten en projectkosten vormen het grootste deel (85,3%) van de kosten. Algemene kosten, huisvesting en kantoorkosten maken voor 14,7% deel uit van de kosten.

COLOFON

EINDREDACTIE EN SAMENSTELLING

CNME Maastricht en regio

TEKSTBEWERKING

Sanne Voorzee

VORMGEVING EN ILLUSTRATIES

Mister T Designs

FOTOGRAFIE

MalleMuze, Johannes Timmermans,
John Steijns, archief CNME,
archief Mondiaal Maastricht

MET SPECIALE DANK AAN

Nathalie Ummels, Metske Straus,
Edo Lemmens, Peter Rongen,
CNME medewerkers en vrijwilligers

CNME Maastricht en Regio

Capucijnenstraat 21 C19
6211 RN Maastricht

Natuurtuinen Jekerdal

Drabbelstraat 7
6212 XL Maastricht

info@cnme.nl
043 - 321 99 41

CNME.NL

CNME heeft geprobeerd om van alle beelden de maker te achterhalen. Denkt u dat een vermelding onjuist is? Neem dan contact op.

Alle rechten in deze publicatie behoren toe aan Stichting CNME Maastricht en regio.

